

(rajonas / miestas, mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

2014 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)

JĘZYK POLSKI

TEKSTO SUVOKIMAS IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKYMAS KALBOS ŽINIŲ TAIKYMAS

Testas

Pagrindinė sesija

3 czerwca 2014 roku

Czas trwania – 1 godz.

Wskazówki:

- Sprawdź, czy w teście nie ma czystych kartek lub innych widocznych błędów drukarskich. Poinformuj komisję, jeżeli zauważyłeś braki.
- Oceniane będą tylko zadania wykonane piórem lub długopisem. Kolor atramentu lub wkładu – ciemnoniebieski. Nie wolno wprowadzać żadnych poprawek, nie można kreślić ani używać korektora.
- Pisz czytelnie. Za nieczytelne odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Wykonując zadania testu, odpowiedzi formułuj zwięźle i zrozumiale. Odpowiedzi muszą się zmieścić w przeznaczonych dla nich miejscach.
- Na marginesie osoby sprawdzające wpisują punktację.

Powodzenia!

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
1–6	9			
7–10	8,5			
11–14	11			
15–17	3,5			
18–20	8			
Taškų suma	40			
Suapvalinta taškų suma	40			
			Įvertinimas	

Vertinimo komisija:

(Parašas, vardas ir pavardė)

(Parašas, vardas ir pavardė)

(Parašas, vardas ir pavardė)

TEKST I

Stefan Chwin

MOJA MATKA I OBCY ŻOŁNIERZ (urywek z książki *Kartki z dziennika*)

1. Moja matka miała wtedy 20 lat. Była sanitariuszką w jednym z powstańczych oddziałów Armii Krajowej, które walczyły w Śródmieściu¹. Miała pseudonim „Szczęsna”. Słowo to pochodzi od słowa „szczęście”. Gdy 6 sierpnia doszły do niej wieści o tym, co się stało na Woli, powiedziała sobie: Dosyć. Koniec. Żaden Niemiec nie wyjdzie żywy z moich rąk. To samo powiedziały sobie jej koleżanki z oddziału, Halinka, Halina i wielka blondyna, pseudonim Czółg, gdy idąc ulicą Wilczą², gdzie miały komendę placu³ pod numerem 32, zastanawiały się nad tym, co zrobią z pierwszym Niemcem, który wpadnie im w ręce. Przysięgły sobie, że obedrą go ze skóry.

2. Pierwszy Niemiec wpadł w ręce mojej matki i dwóch jej koleżanek z patrolu medycznego 7 sierpnia po południu. Leżał przed barykadą z twarzą w piasku i jęczał z bólu. Kiedy zobaczył nad sobą moją matkę, zaczął kręcić głową: – Hitler kaput, Hitler kaput, Hitler kaput...⁴ – Mogła z nim zrobić wszystko. Bardzo się bał, bo była w brezentowej bluzie niemieckiego żołnierza, miała skórzany pas, wysokie buty i biało-czerwoną opaskę na ramieniu.

Dostał postrzał w nogę. Gdy pochylały się nad nim, ze strachu zamknął oczy, nieruchomiejąc jak owad w cieniu zbliżającego się człowieka. Lecz one, tak pochylone nad nim, tak nad nim przykucnięte, tak z ciekawością i przerażeniem oglądające go z góry, popatrzyły naraz na siebie i zaczęły się śmiać. Śmiały się głośno z tego, co sobie przysięgły wczoraj. Że „obedrą ze skóry”. Niemiec leżał na bruku, podkurczał nogę, z przedziurawionej kulą nogawki ciurkała krew, był łysawy, grubawy, miał pod sześćdziesiątkę. Podniosły go, mocno obwiązały nogę gumową rurką, przyłożyły gazę do rany i kulejącego zaprowadziły na punkt opatrunkowy.

3. Pod wieczór tego samego dnia moja matka zaszła do szpitala powstańczego na Marszałkowskiej. Barak⁵, w którym leżeli ranni powstańcy ze Śródmieścia, stał w podwórku czynszowej kamienicy między Placem Zbawiciela a Wilczą. Ściemniało się. Zza baraku dobiegały dziwne dźwięki, podobne do monotonnego śpiewu. Minęła barak i zajrzała do podwórza.

W głębi podwórza, pod gołym niebem, na noszach rozłożonych na ziemi leżeli młodzi mężczyźni. Niektórzy byli bardzo młodzi. Osiemnaście, dziewiętnaście lat, prawie chłopcy. Młodzi mężczyźni leżący na noszach powtarzali bez końca: – Meine Mutter, meine Mutter, meine Mutter, meine Mutter...⁶

Uklękła przy jednym z nich. Był w mundurowej kurtce. Leżał na brzuchu. Kurtka na całych plecach była podziurawiona jak sito. Matka rozebrała go ostrożnie. Wojskowy drelich⁷ zszedł z pleców razem ze skórą. Całe plecy chłopca były naszpikowane odłamkami drobniutkimi jak paznokcie. Matka pochyliła się i pincetą kosmetyczną – bo innej nie było – zaczęła wyciągać jeden odłamek po drugim.(...)

4. Jej prywatny dekalog był prosty. Należy wszędzie bronić słabych przed silnymi. Człowiek żyje nie po to, by zwyciężać, tylko po to, by spełnić – bez względu na konsekwencje – swoją moralną powinność.

¹ Śródmieście, Wola – dzielnice Warszawy.

² Wilcza, Marszałkowska – nazwy ulic Warszawy.

³ Miały komendę placu – miały zlecenie wykonywania obowiązków na miejscu walk.

⁴ *Hitler kaput* – (niem.) – Hitler jest pokonany.

⁵ Barak – tymczasowy budynek.

⁶ *Meine Mutter* – (niem.) – moja matka.

⁷ Drelich – ubranie z grubej tkaniny.

Zadania do tekstu I

1. Wypisz z tekstu po jednym cytacie, które wskazują na czas i miejsce akcji.

Czas: _____

Miejsce: _____

(1 punkt)

2. Jak zachowywał się Niemiec, który wpadł w ręce patrolu medycznego? Z 2. części tekstu wypisz **cztery** czasowniki lub zwroty czasownikowe.

1. _____ 3. _____

2. _____ 4. _____

(2 punkty)

3. Z 2. części tekstu wypisz **dwa** dowolne rzeczowniki, nazywające uczucia.

_____

(1 punkt)

4. Wpisz do każdej rubryki tabeli po dwie nazwy własne z tekstu.

	Nazwy osób		Nazwy miejsc
1.		1.	
2.		2.	

(2 punkty)

5. Z 3. części tekstu wypisz **dwa** porównania.

1. _____

2. _____

(2 punkty)

6. Kto jest głównym bohaterem powyższego tekstu? Zaznacz właściwą odpowiedź.

- A personel medyczny
- B koleżanki z oddziału
- C matka
- D ranny Niemiec
- E powstańcy

(1 punkt)

Suma punktów za zadania 1–6 (9 punktów)		
---	--	--

7. Uzupełnij zdania odpowiednimi przysłówkami z nawiasów (zgodnie z tekstem).

1. _____ obwiązały nogę gumową rurką. 2. Śmiały się _____ z tego, co sobie przysięgły _____. 3. Matka rozebrała go _____.

(*cicho, głośno, mocno, nigdy, odważnie, ostrożnie, trochę, wczoraj*)

(2 punkty)

8. Do podanych wyrazów obcych dobierz odpowiednie znaczenie. Obok każdego wyrazu wpisz odpowiednią literę A–F.

	Wyraz	Litera	Znaczenie
1	pseudonim		A. dotyczący spraw osobistych
2	dekalog		B. następstwo, rezultat
3	konsekwencja		C. mający na celu dobro człowieka, oszczędzający mu cierpień
4	moralny		D. nieprawdziwe, przybrane imię lub nazwisko
5	humanitarny		E. dotyczący wartości, ocen i zasad postępowania
6	prywatny		F. zbiór przykazań lub przyjętych przez kogoś zasad postępowania

(3 punkty)

9. Prywatny dekalog matki był prosty. Zapisz go w punktach.

1. _____
2. _____
3. _____

(1,5 punktu)

10. Jakie cechy można przypisać głównej bohaterce tekstu? Podkreśl **cztery** wyrazy, które określają tę postać:

*Niemilosierna, zarozumiała, dobroduszna, odważna,
groźna, bezczelna, troskliwa, bezinteresowna, chytra, głupia.*

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 7–10 (8,5 punktu)

11. Każde podane zdanie oceń, czy jest zgodne z tekstem, wpisując TAK lub NIE:

		TAK / NIE
1.	Tematem tekstu jest przyjaźń dwudziestoletniej sanitariuszki z kilkoma rówieśniczkami.	
2.	Tekst przedstawia wydarzenia związane z powstaniem styczniowym 1863 r.	
3.	W powstaniu walczyli młodzi ludzie.	
4.	Sanitariuszki Armii Krajowej pomagały tylko polskim żołnierzom.	
5.	Sanitariuszki Armii Krajowej początkowo były wrogo nastawione do wszystkich Niemców.	
6.	Matka pisarza podczas walk zdradziła Polskę i przeszła na niemiecką stronę.	
7.	Matka pisarza pomogła niejednemu rannemu niemieckiemu żołnierzowi.	
8.	Matka pisarza jest przedstawiona jako dobra, mądra młoda kobieta.	

(4 punkty)

12. Każdy podkreślony wyraz zastąp synonimem.

- doszły do niej wieści – _____
- zobaczył nad sobą moją matkę – _____
- popatrzyły naraz na siebie – _____
- ciurkała krew – _____
- dziwne dźwięki – _____
- pod gołym niebem – _____

(3 punkty)

13. Liczebniki z 1. części tekstu zapisz słowami:

- 20 lat – _____ lat
- 6 sierpnia – _____ sierpnia
- pod numerem 32 – pod numerem _____
- 7 sierpnia – _____ sierpnia

(2 punkty)

14. Użyj podkreślonych wyrazów w odpowiedniej formie liczby mnogiej (rodzaj męskoosobowy).

- pierwszy Niemiec – _____ Niemcy
- niemiecki żołnierz – _____ żołnierze
- kulejący mężczyzna – _____ mężczyźni
- słabszy człowiek – _____ ludzie

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 11–14 (11 punktów)

Punkty
1 2

TEKST II**Tadeusz Różewicz****LIST DO LUDOŻERCÓW**

Kochani ludożerco
nie patrzcie wilkiem
na człowieka
który pyta o wolne miejsce
w przedziale kolejowym

zrozumcie
inni ludzie też mają
dwie nogi i siedzenie

kochani ludożerco
poczekajcie chwilę
nie depczcie słabszych
nie zgrzytajcie zębami (...)

Kochani ludożerco
Nie zjadajmy się Dobrze
bo nie zmartwychwstaniemy
Naprawdę

Zadania do tekstu II

		Punkty	
		1	2
15.	Wypisz dwa czasowniki, które wskazują na obecność w wierszu podmiotu lirycznego. _____ (1 punkt)	—	—
16.	Za pomocą jakich frazeologizmów poeta wyraził następujące myśli? A nie patrzcie wrogo i nieufnie – _____ B nie złościście się na innych – _____ (2 punkty)	—	—
17.	Jakie jest przesłanie wiersza T. Różewicza? Zaznacz poprawną odpowiedź. Poeta w swoim wierszu nawołuje: A do zaprzestania kanibalizmu; B do miłości bliźniego; C do zajmowania własnego miejsca w przedziale kolejowym. (0,5 punktu)	—	—

Suma punktów za zadania 15–17 (3,5 punktu)		
--	--	--

18. Uzasadnij każde stwierdzenie.

Wyrażenie *Kochani ludożercy* użyte w wierszu jest:

A apostrofą – ponieważ _____.

B zawiera metaforę – ponieważ _____.

C zawiera epitet – ponieważ _____.

(3 punkty)

19. Jakie znaki przestankowe należałoby postawić w pierwszej zwrotce, gdyby to zdanie miało być zapisane zgodnie z regułami interpunkcji? Umieść w zdaniu trzy niezbędne znaki przestankowe i wyjaśnij, dlaczego są tu potrzebne.

Kochani ludożercy nie patrzcie wilkiem na człowieka który pyta o wolne miejsce w przedziale kolejowym

1. Znak _____ – oddziela _____.

2. Znak _____ – oddziela _____.

3. Znak _____ – _____.

(3 punkty)

20. Do odpowiednich rubryk wypisz z wiersza po jednym przykładzie nieodmiennych części mowy.

Przysłówek	Przyimek	Spójnik	Partykula

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 18–20 (8 punktów)		
---	--	--

Punkty
1 2

— —

— —

— —

BRUDNOPIS